



Bruksela, dnia 20.2.2014 r.
COM(2014) 86 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Europejska Strategia na rzecz większego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w
turystyce przybrzeżnej i morskiej**

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO- SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

EUROPEJSKA STRATEGIA NA RZECZ WZROSTU GOSPODARCZEGO I ZATRUDNIENIA W TURYSTYCE PRZYBRZEŻNEJ I MORSKIEJ

1. WPROWADZENIE

W 2012 r. w Europie odnotowano 534 mln przyjazdów turystów, co oznacza przyrost w stosunku do 2011 r. o 17 mln i stanowi 52 % wszystkich przyjazdów w międzynarodowym ruchu turystycznym na świecie. Przychody wytworzone przez turystykę przyjazdową wyniosły 356 mld EUR, co stanowi 43 % wartości w skali światowej¹. W 2013 r. łączna liczba noclegów w obiektach turystycznych w 28 państwach UE osiągnęła rekordową liczbę 2,6 mld, czyli o 1,6 % więcej niż w 2012 r.². Turystyka jest niewątpliwie ważnym obszarem działalności gospodarczej, szczególnie w wielu regionach morskich i przybrzeżnych. Jednakże zmiany zachodzące w gospodarce światowej mają wpływ na ten sektor i powodują istotne zmiany w zachowaniach turystów i krajach ich pochodzenia.

W swoim komunikacie z 2010 r.³ Komisja ogłosiła strategię na rzecz zrównoważonej turystyki przybrzeżnej i morskiej⁴. Parlament Europejski, Rada, Komitet Regionów i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny z zadowoleniem przyjęły ten wniosek oraz podkreśliły konieczność wspólnego działania. Konsultacje społeczne, które odbyły się w 2012 r., dały solidną podstawę do podjęcia konkretnej inicjatywy na poziomie UE⁵.

Ponadto w komunikacie z 2012 r.⁶ wymieniono turystykę przybrzeżną i morską jako jeden z pięciu obszarów zainteresowania służących zapewnieniu zrównoważonego wzrostu i miejsc pracy w „niebieskiej gospodarce”. W sprawozdaniu z 2013 r. w sprawie „niebieskiego wzrostu”⁷ Parlament Europejski z zadowoleniem przyjął te europejskie ramy oraz zalecił szereg działań w celu ożywienia sektora i wsparcia rozwoju zrównoważonej turystyki na obszarach przybrzeżnych.

Sektor turystyki rozwija się i stoi obecnie przed wyzwaniem wykorzystania swojego potencjału w sposób przynoszący korzyści gospodarce w sposób zrównoważony. W niniejszym komunikacie proponuje się wspólne rozwiązania dla wielorakich wyzwań z zamiarem wykorzystania atutów Europy oraz umożliwienia wniesienia znaczącego wkładu w realizację celów strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego.

¹ Sprawozdanie roczne Światowej Organizacji Turystyki Narodów Zjednoczonych za 2012 r.
http://dtxqt4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/annual_report_2012.pdf

² Bazy danych Eurostatu (2013)

³ COM (2010) 352 final.

⁴ Obejmującej też wypoczynek na morzu i plaży, rejsy wycieczkowe i żeglarstwo/sporty wodne oraz działania powiązane w głębi

⁵ http://ec.europa.eu/dgs/maritimeaffairs_fisheries/consultations/tourism/index_en.htm

⁶ COM(2012)494.

⁷ A7-0209/2013-2012/2297 (INI).

2. SEKTOR CHARAKTERYZUJĄCY SIĘ MOŻLIWOŚCIAMI WZROSTU I POTENCJAŁEM W ZAKRESIE RYNKU PRACY

Europa jest kontynentem morskim, którego linia brzegowa rozciąga się od Arktyki do Morza Śródziemnego i od Atlantyku do Morza Czarnego. Jej baseny morskie i regiony przybrzeżne stanowią jedyne w swoim rodzaju źródło bogactwa przyrodniczego i kulturowego. Turystyka przybrzeżna i morska jest największą formą działalności morskiej w Europie i jest ściśle powiązana z wieloma innymi obszarami gospodarki. Sektor ten daje zatrudnienie prawie 3,2 mln ludzi, którzy wytwarzają łącznie 183 mld EUR wartości dodanej brutto⁸, i przedstawia sobą ponad jedną trzecią gospodarki morskiej. Więcej niż cztery z dziesięciu noclegów w obiektach noclegowych w UE przypadają na obszary przybrzeżne⁹. W 2012 r. tylko rejsy wycieczkowe przyniosły bezpośredni obrót w wysokości 15,5 mld EUR i dały zatrudnienie 330 tys. osób. W portach europejskich odnotowano przyjazdy 29,3 mln pasażerów, co oznaczało wzrost o 75 % w porównaniu z 2006 r.¹⁰. Połowa europejskich miejsc pracy w turystyce przybrzeżnej i wartości dodanej zlokalizowana jest na wybrzeżach Morza Śródziemnego, ale udział regionów atlantyckich, bałtyckich i czarnomorskich także jest znaczący.

Przyciągając ponad jedną trzecią wszystkich podmiotów gospodarczych w sektorze turystyki w Europie, obszary przybrzeżne są ważne dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, w szczególności dla osób młodych, ze względu na fakt, że 45 % pracowników turystyki mieści się w przedziale wiekowym 16–35 lat¹¹. Jednakże wiele małych i średnich przedsiębiorstw, które tworzą ten sektor, boryka się z różnorodnymi wyzwaniami i nie może odpowiednio wykorzystać swego potencjału działając w pojedynkę. Niezwykle istotne jest zatem zajęcie się transgranicznymi problemami na poziomie UE, wspieranie współpracy i wymiany sprawdzonych rozwiązań, w tym poprzez promowanie strategicznego partnerstwa międzyregionalnego i międzynarodowego. Konieczne jest ustanowienie wspólnych europejskich ram, aby podnieść wartość działań na wszystkich poziomach oraz pomóc w przezwycięzeniu trudności.

3. WYZWANIA I NOWE RAMY DLA TURYSTYKI PRZYBRZEŻNEJ I MORSKIEJ W EUROPIE

W tym rozdziale skoncentrowano się na wyzwaniach, które trzeba podjąć, i zaproponowano strategię wspierającą zrównoważony rozwój i konkurencyjność sektora, które ma być wdrażana przez Komisję, państwa członkowskie, władze regionalne i lokalne, podmioty prywatne i inne zainteresowane strony.

⁸ Badania wspierające środki polityczne na rzecz turystyki przybrzeżnej i morskiej na szczeblu UE (dalej zwane „analizą CMT”), ECORYS, 2013 r.

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/documentation/studies/documents/study-maritime-and-coastal-tourism_en.pdf

⁹ Do obszarów przybrzeżnych zalicza się gminy sąsiadujące z morzem lub takie, których połowa terytorium znajduje się w odległości najwyżej 10 km od brzegu morza.

Baza danych Eurostatu (2012) – noclegi w turystycznych obiektach noclegowych w obszarach przybrzeżnych i innych niż nadmorskie http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=tour_occ_ninatc

¹⁰ Cruise Lines International Association, „The Cruise Industry”, wydanie z 2013 r.

http://www.senato.it/application/xmanager/projects/leg17/attachments/documento_evento_procedura_commissione/files/000/000/632/Documentazione_Clia_Europe.pdf

¹¹ Baza danych Eurostatu (2012) – osoby zatrudnione wg grup wiekowych (NACE Rev.2)-

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

3.1. Pobudzanie wydajności i konkurencyjności

Podnoszenie poziomu wiedzy

Hamulcem dla wszelkich ekonomicznych ocen sektora jest brak danych i niski poziom ich porównywalności, zarówno na szczeblu lokalnym, jak i na szczeblu poszczególnych basenów morskich i na poziomie europejskim. Pomimo pewnych postępów poczynionych w ostatnich latach¹² istnieje potrzeba określenia i wyeliminowania luki w zakresie danych w celu poprawy planowania i zarządzania miejscami turystycznymi. Konkretnie wskaźniki są potrzebne do poprawy spójności i porównywalności statystyki dotyczącej turystyki przybrzeżnej i morskiej w Europie i poza jej granicami.

Przeciwdziałanie zmienności popytu

Popyt w turystyce¹³ zmienia się znacznie ze względu na zmieniającą się sytuację gospodarczą, finansową i polityczną. Średnie wydatki na noc maleją od połowy lat pierwszej dekady XXI w., a w latach 2011–2020 spodziewany jest dalszy spadek wydatków rocznych o 9 %. Ta tendencja w szczególności dotyka gospodarek obszarów przybrzeżnych, gdyż ich głównymi podmiotami są MŚP i mikroprzedsiębiorstwa¹⁴. Ponadto spadek kosztów transportu spowodował wzrost konkurencji między wybrzeżami europejskimi i tanimi miejscami przeznaczenia na całym świecie, zwiększając zmienność popytu. Lokalne miejsca przeznaczenia tracą swoją przewagę komparatywną i często walczą o przyciągnięcie zarówno tradycyjnego, jak i nowego popytu pojawiającego się na całym świecie. Sezonowość stanowi wyzwanie dodatkowe: większość potencjalnych korzyści społecznych i gospodarczych jest skoncentrowana w miesiącach letnich i wiele lokalnych przedsiębiorstw pozostaje zamkniętych przez resztę roku. Należy zatem przedstawić konkretne strategie oparte na innowacyjnych i atrakcyjnych działaniach i produktach w celu przyciągnięcia potencjalnych turystów, którzy mogą podróżować poza sezonem.

Sektor mógłby dostosować się do zmian demograficznych i rozwijać swoją ofertę w celu przyciągnięcia rosnącej liczby osób starszych¹⁵. Znaczny potencjał kryje się także w grupie turystów spoza Europy, którzy spędzają wakacje poza sezonem, a ostatnio Komisja poddała przeglądowi kodeks wizowy i zaproponowała uproszczenie procedur dla podróżujących nie-Europejczyków¹⁶. Dodatkowo przedmiotem troski w turystyce przybrzeżnej i morskiej powinno być zaangażowanie w istniejące inicjatywy „Senior” i „Dostępność”¹⁷ oraz „Modelowe Ośrodki Turystyczne Europy”¹⁸. Można by też powołać inicjatywy w zakresie komunikacji i promocji skierowane do konkretnych krajów pozaeuropejskich.

¹² Rozporządzenie (UE) nr 692/2011 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki.

¹³ Mierzone liczbą przyjazdów krajowych i międzynarodowych.

¹⁴ Analiza CMT.

¹⁵ 128 mln mieszkańców UE jest w wieku od 55 do 80 lat.

Bazy danych Eurostatu (2012) – Ludność w dniu 1 stycznia w grupach wiekowych co pięć lat i według płci,
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

¹⁶ COM(2012) 629.

¹⁷ Inicjatywy te propagują partnerstwa między sektorem publicznym i prywatnym, umożliwiając ustalenie niektórych najważniejszych grup docelowych, takich jak młodzież lub osoby starsze, osoby o ograniczonej sprawności ruchowej i rodziny o niskich dochodach, zainteresowanych podróżowaniem, szczególnie poza sezonem.

¹⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/eden/index_en.htm

Przewyciężenie fragmentacji sektora

Wskutek utrzymującego się kryzysu gospodarczego większość małych i średnich przedsiębiorstw turystycznych ma ograniczony dostęp do kredytów na inwestycje i innowacje lub jest takiego dostępu pozbawiona¹⁹. Ponadto regiony przybrzeżne często mają problem z osiągnięciem i pełnym wykorzystaniem korzyści gospodarczych związanych z turystyką rejsową mimo rosnącej presji na inwestowanie w infrastrukturę portową i na ochronę środowiska naturalnego.

Wynika to częściowo z faktu, że przedsiębiorstwa w basenach morskich całej UE w niewystarczającym stopniu wykorzystują efekt synergii, co prowadzi do fragmentacji i ogranicza uzyskiwanie korzyści gospodarczych. Wymiana najlepszych praktyk między państwami członkowskimi, regionami oraz zainteresowanymi stronami ma zasadnicze znaczenie. Należy wspierać współpracę między instytucjami badawczymi, muzeami, przedsiębiorstwami turystycznymi i innymi zainteresowanymi stronami w celu opracowywania innowacyjnych i zrównoważonych produktów spełniających oczekiwania turystów.

Komisja będzie:

1. dążyć do zlikwidowania luk w zakresie dostępności danych dotyczących turystyki, w szczególności przybrzeżnej i morskiej;
2. w stosownych przypadkach uwzględniać aspekt przybrzeżny i morski w unijnych inicjatywach z zakresu turystyki, w tym w kampaniach informacyjnych i promocyjnych;
3. wspierać ogólnoeuropejski dialog między operatorami rejsów, portami i zainteresowanymi stronami z sektora turystyki przybrzeżnej;
4. wspierać rozwój międzynarodowych i międzyregionalnych partnerstw, sieci współpracy, klastrów oraz strategii inteligentnej specjalizacji²⁰.

Komisja zwraca się do państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych oraz szeroko rozumianej branży turystycznej o:

- zaangażowanie się i aktywne uczestnictwo w tworzeniu sieci, klastrów i strategii inteligentnej specjalizacji;
- opracowywanie bardziej ukierunkowanych pakietów usług dla poszczególnych grup docelowych, takich jak osoby starsze i niepełnosprawne.

3.2. Propagowanie umiejętności i innowacji

Inwestowanie w ludzi stanowi warunek zrównoważonego i konkurencyjnego wzrostu, ale sektor nie przyciąga wystarczającej liczby wykwalifikowanych pracowników. Wynika to głównie z sezonowości zatrudnienia oraz braku możliwości rozwoju kariery. Kształcenie i szkolenie powinny być wykorzystywane w celu dopasowania podaży umiejętności do popytu

¹⁹ Analiza CMT.

²⁰ Np. Europejska Sieć Przedsiębiorczości.
Badanie dotyczące perspektyw tworzenia klastrów w regionie Morza Śródziemnego zapoczątkowano jesienią 2013 r.

na rynku pracy. Komisja podjęła w tym zakresie szereg inicjatyw wspierających: Na portalu EURES, będącym źródłem informacji dla poszukujących pracy i pracodawców²¹, pojawi się sekcja dotycząca „niebieskich” miejsc pracy; na wiosnę 2014 r. planowane jest sporządzenie mapy potrzeb w zakresie umiejętności i szkoleń w sektorze turystyki, która umożliwi stworzenie wspólnych ram dla sektora, powiązanych z europejskimi ramami kwalifikacji oraz europejskim systemem transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym²².

Lepsze ukierunkowanie polityki kształcenia poprzez włączanie potrzeb sektora w programy UE ma na celu zapewnienie dobrze wykwalifikowanego, zorientowanego na usługi, wielojęzycznego kapitału ludzkiego. Nowy program Erasmus+ będzie wspierać transnarodowe partnerstwa strategiczne między instytucjami i organizacjami edukacyjnymi, szkoleniowymi i młodzieżowymi. Nowe sektorowe programy nauczania oraz innowacyjne formy kształcenia i szkolenia zawodowego przyniosą korzyść sektorowi, który zachęca się do zaangażowania się i współpracy z instytucjami szkolnictwa wyższego poprzez „sojusze na rzecz wiedzy”.

W obszarze żeglarstwa rekreacyjnego państwa członkowskie wymagają różnych kompetencji od kapitanów jachtowych, które ograniczają transgraniczny rozwój i wpływają na rynek pracy dla żeglugi. Ponadto obowiązki dotyczące kwalifikacji i wyposażenia bezpieczeństwa różnią się znacznie w poszczególnych państwach członkowskich, a tym samym ograniczają mobilność i dostęp do rynku. Konkurencyjność małych podmiotów gospodarczych z sektora turystyki przybrzeżnej i morskiej na coraz bardziej globalnym rynku może wzrosnąć dzięki maksymalnemu wykorzystaniu technologii informacyjnych. Istniejące narzędzia, takie jak branżowy portal poświęcony TIK i turystyce²³, mogłyby poprawić widoczność podmiotów gospodarczych, propagować innowację oraz wspierać reorientację przedsiębiorstw.

Komisja:

5. dokona oceny konieczności podejmowania przez UE działań w zakresie wymagań dotyczących kwalifikacji zawodowych kapitanów jachtów oraz żeglugi rekreacyjnej²⁴.
6. dokona oceny konieczności działań UE w zakresie przepisów dotyczących wyposażenia bezpieczeństwa w turystyce morskiej;
7. Będzie pobudzać innowacyjne systemy zarządzania za pośrednictwem branżowego portalu poświęconego TIK i turystyce²⁵.

²¹ <https://ec.europa.eu/eures/>

²² http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/ecvet_en.htm

²³ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/ict/index_en.htm

²⁴ Szkolenie marynarzy na statkach pasażerskich na mocy Konwencji w sprawie standardów wyszkolenia marynarzy, wydawania im świadectw oraz pełnienia wacht przez marynarzy nie ma zastosowania do kierowników statków.

²⁵ Wśród konkretnych dostępnych narzędzi TIK znajdują się np. Wirtualne Obserwatorium Turystyczne (http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/vto/index_en.htm); platforma Tourism Link (<http://www.tourismlink.eu/tourism-link/>); eCalypso Platform (<http://www.ecalypso.eu/steep/public/index.jsf>).

Komisja zwraca się do państw członkowskich oraz władz regionalnych i lokalnych o:

- zachęcanie do korzystania z łączności internetowej i propagowanie elektronicznych narzędzi marketingowych;
- wspieranie usług tłumaczeniowych na potrzeby map, ulotek i informacji w zakresie logistyki.

Komisja zachęca przedstawicieli sektora do:

- aktywnego uczestnictwa w działaniach wspierających umiejętności i szkolenia;
- inwestowania w inicjatywy z zakresu kontroli jakości dotyczące produktów turystycznych i pracowników;
- stworzenia i promowania otwartych kursów internetowych służących do podnoszenia kwalifikacji lub reorientacji zawodowej w obszarze działalności przybrzeżnej i morskiej.

3.3. Wzmocnienie zrównoważenia

Rozwiązywanie problemów związanych ze środowiskiem naturalnym

Turystyka zależy od zdrowego środowiska naturalnego i zrównoważonego wykorzystania kapitału przyrodniczego, ale działania są często skoncentrowane w już gęsto zaludnionych obszarach, co prowadzi do znacznego wzrostu zapotrzebowania na wodę, wytwarzania większej ilości odpadów i emisji z transportu powietrznego, drogowego i morskiego w okresach szczytu, zwiększenia ryzyka związanego z nieprzepuszczalnością gleby i zmniejszeniem różnorodności biologicznej (w wyniku rozwoju infrastruktury), eutrofizacji i innych presji. Może to dotyczyć także obszarów słabo zaludnionych oraz dziewiczych. Ponadto skutki zmiany klimatu powodują nasilenie presji na tych obszarach i mogą wywołać przekształcenie geograficznego i sezonowego rozkładu turystyki.

Unijna sieć Natura 2000 chroni wrażliwe siedliska przybrzeżne i morskie, które – odpowiednio zarządzane – mogą oferować znaczne możliwości rekreacji oraz przyczynić się do zrównoważonego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Przepisy unijne, takie jak ramowa dyrektywa wodna i dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej, nakładają na państwa członkowskie wymóg zapewnienia dobrego stanu wód przybrzeżnych i morskich, co jest warunkiem wstępnym dla powodzenia rozwoju turystyki. Zintegrowane zarządzanie strefami przybrzeżnymi i planowanie przestrzenne obszarów morskich przyczyniają się do zapewnienia stabilnego rozwoju i powstawania „zielonej infrastruktury”²⁶ poprzez inteligentne planowanie i współpracę między rządem, partnerami publicznymi i prywatnymi²⁷. Dobrym przykładem jest „Walijski Szlak Nadmorski”, odcinek wybrzeża Walii długości 1 400 km, który odwiedziło w 2012 r. 2,82 mln turystów i który przyniósł w ciągu jednego roku 32 mln GBP dochodu²⁸. Turystyka ekologiczna²⁹ stanowi dobrą okazję do

²⁶ Zielona infrastruktura odnosi się do struktur przestrzennych obszarów naturalnych i półnaturalnych.
<http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/>

²⁷ COM(2013) 133 final.

²⁸ <http://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-25096911>

²⁹ <http://www.ecotourism.org/book/ecotourism-definition>

opracowania produktów przyciągających podróżnych, dla których kwestie ochrony środowiska mają znaczenie, poczynając od lokalnych produktów do modeli biznesowych i praktyk przyjaznych dla środowiska.

Sektor ten jest dobrze przygotowany do pomiaru i monitorowania własnego zrównoważonego działania poprzez takie inicjatywy jak oznakowanie ekologiczne UE lub system certyfikacji Travelife³⁰. Systemy zarządzania środowiskiem słyną ze zmniejszania strumieni odpadów, zwiększania efektywności operacyjnej i oszczędności finansowych³¹. Szczegółowe wskaźniki w odniesieniu do sektora turystyki są już dostępne w ramach europejskiego systemu ekozarządzania i audytu (EMAS)³², a inne mogą zostać opracowane w ramach pilotażowego projektu pod nazwą „Europejski System Wskaźników Turystycznych”³³.

W dwóch nowych wnioskach legislacyjnych³⁴ Komisja zajmuje się problemem emisji z rekreacyjnych jednostek pływających. Ponadto statki pobierające energię elektryczną z lądu podczas postoju w porcie mogą znacznie przyczynić się do zmniejszenia zużycia paliwa i ograniczenia hałasu oraz emisji do powietrza. Na razie jednak tylko nieliczne porty europejskie zainwestowały w te technologie; zaopatrzenie w energię elektryczną i zintegrowanie inteligentnych sieci energetycznych powinno stanowić przedmiot dalszych badań i być propagowane.

Komisja będzie:

8. wspierać turystykę ekologiczną przy użyciu europejskiego systemu zarządzania środowiskiem i audytu środowiskowego oraz wskaźników oznakowania ekologicznego UE i zachęcać do tworzenia powiązań z innymi działaniami na rzecz zrównoważenia;
9. propagować wdrażanie protokołu do konwencji barcelońskiej w odniesieniu do zintegrowanego zarządzania strefami przybrzeżnymi oraz odnośnego zalecenia Rady i wspierać planowanie przestrzenne obszarów morskich i ekologiczną infrastrukturę w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszarów przybrzeżnych w UE;
10. wspierać strategię dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów, zarządzania odpadami oraz odnoszące się do odpadów morskich w celu wspierania zrównoważonej turystyki przybrzeżnej i morskiej.

³⁰ http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm
<http://www.travelife.org/Hotels/home.asp?p=1>

³¹ Badanie dotyczące hoteli w Hiszpanii ([Cornell Hospitality Quarterly](#), sierpień 2012 r.) wykazało, że te, w których zastosowano systemy zarządzania środowiskiem, są bardziej opłacalne.

³² http://ec.europa.eu/environment/emas/about/index_en.htm

³³ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm. Jest to narzędzie służące do pomiaru i monitorowania zrównoważonej turystyki w miejscowościach stanowiących cele podróży turystycznych.

³⁴ COM(2011) 456final and COM(2013) 18final.

Komisja zachęca państwa członkowskie, regiony, branżę turystyczną i inne zainteresowane strony do:

- wdrożenia zaleceń i protokołu w sprawie zintegrowanego zarządzania strefami przybrzeżnymi;
- opracowania wytycznych dotyczących minimalizowania skutków dla różnorodności biologicznej oraz zwiększenia korzyści z rozwoju rekreacji i turystyki na obszarach chronionych;
- wdrażania dostosowań do zmiany klimatu w obszarach przybrzeżnych;
- podniesienia efektywności gospodarowania zasobami, zapobiegania powstawaniu odpadów i zanieczyszczeń oraz poprawy zarządzania na obszarach turystycznych i funkcjonowania podmiotów gospodarczych;
- wspierania systemu zarządzania środowiskiem i audytu środowiskowego oraz wdrażania najlepszych praktyk zarządzania środowiskiem i podejścia w ramach „zielonej infrastruktury”;
- wspierania korzystania z energii elektrycznej pobieranej z lądu i zapewniania urządzeń portowych;
- propagowania środków na rzecz oszczędnego gospodarowania wodą, uwzględnionych w planie ochrony zasobów wodnych Europy³⁵.

Komisja zachęca branżę turystyczną i inne zainteresowane strony do:

- rozwijania i promowania turystyki ekologicznej i innych zrównoważonych produktów turystycznych;
- wdrożenia środków na rzecz oszczędnego gospodarowania wodą uwzględnionych w planie ochrony zasobów wodnych Europy;
- aktywnego uczestnictwa w projektach mających na celu zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, emisji i odpadów morskich, wykorzystanie zasobów naturalnych i odzysk/recykling wody.

Promocja innowacyjnej i trwałej oferty o wysokiej jakości

Zmiany popytu wymagają atrakcyjnych i zrównoważonych produktów, które dostarczają wrażeń jedynych w swoim rodzaju i dostosowanych do indywidualnych potrzeb. Jednak potencjalnie interesujące miejsca lub obiekty często nie są prezentowane ani promowane w atrakcyjny sposób, ani też dostatecznie powiązane z innymi ofertami turystyki przybrzeżnej. W sektorze należy rozwijać nowe produkty promujące atrakcyjność i dostępność przybrzeżnych i podwodnych stanowisk archeologicznych, morskiego dziedzictwa kulturowego, turystyki podwodnej, działalności winiarskiej i gastronomicznej itp. Dobrym przykładem jest projekt *Odysea*³⁶, w którym wykorzystano potencjał gospodarczy turystyki przybrzeżnej, morskich szlaków kulturowych oraz innowacyjnych form żeglarstwa za pomocą sieci innowacyjnych urządzeń przybrzeżnych i starożytnych szlaków morskich.

³⁵ Plan ochrony zasobów wodnych Europy ma na celu włączenie polityki wodnej do innych obszarów polityki.

<http://ec.europa.eu/environment/water/blueprint/>

³⁶ www.odyssea.eu

Rosnące zainteresowanie opinii publicznej takimi sportami wodnymi jak połowy rekreacyjne, żegluga rekreacyjna, windsurfing i nurkowanie, tworzy potencjał i może pomóc w rozwiązywaniu problemu sezonowości, ponieważ działania te nie zależą od szczytowych okresów sezonu. Tendencja wzrostowa w żegludze rekreacyjnej wymaga, aby mariny były bezpieczne i dostępne, ale nadal utrzymują się problemy związane z brakiem koi oraz odpowiednich udogodnień dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej. Takie inicjatywy jak sieć turystyki żeglarskiej³⁷ lub projekt „Sail West”³⁸, których celem jest stworzenie centrów doskonałości w zakresie rekreacji morskiej, łączących nadmorskie hrabstwa Irlandii, Irlandii Północnej i zachodniej Szkocji, mogą stać się inspiracją dla dalszej współpracy sieciowej w sektorze żeglugowym.

Jakość usług jest podstawowym źródłem konkurencyjnego wyróżnienia się. Dlatego istotne jest zapewnienie, aby turyści mogli polegać na wysokiej jakości usług w całej UE oraz poddawanie tej jakości stałej ocenie. Niedawny wniosek w sprawie zasad dotyczących jakości turystyki europejskiej ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa i zaufania konsumentów w sektorze usług turystycznych³⁹.

Wyspiarski charakter i oddalenie — dostrzec szanse w geograficznych ograniczeniach

Wyspy i inne oddalone miejsca przeznaczenia są w dodatkowo niekorzystnej sytuacji pod względem dostępności i w dużej mierze pozostają uzależnione od przewozów łodziami. Stwarza to problemy związane z kosztami transportu, sezonowością i łącznością ze stałym lądem lub otoczeniem, które wpływają na atrakcyjność tych miejsc dla odwiedzających i pracowników sektora turystyki. Znajomość problemów jest często niewystarczająca do opracowania odpowiednich rozwiązań. Jednakże należy dbać o rozwój tych miejsc, ponieważ oferują one możliwości zatrudnienia w rejonach, gdzie często mało jest innych form działalności gospodarczej.

Komisja:

11. będzie zachęcać do różnicowania i integracji przybrzeżnych i położonych w głębi lądu atrakcji turystycznych, w tym poprzez ponadnarodowe trasy tematyczne, takie jak szlaki kulturowe, religijne lub starożytne szlaki handlowe⁴⁰;
12. zleci badanie dotyczące sposobu ulepszenia połączeń regionów wyspiarskich i projektowania innowacyjnych strategii turystycznych dla (oddalonych) wysp;
13. zleci analizę dotyczącą praktyk innowacyjnych służących rozwojowi portów jachtowych.

Komisja zwraca się do państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych oraz sektora O:

- rozwijanie turystyki opartej na zasobach dziedzictwa kulturowego, podwodnych parków archeologicznych (na podstawie prac wykonanych przez UNESCO) oraz turystyki

³⁷ www.nautical-tourism.eu

³⁸ <http://malinwaters.com/about>; projekt finansowany w ramach programu INTERREG IV A zapewnia wsparcie finansowe licznym przedsięwzięciom z zakresu rozwoju portów.

³⁹ COM(2014) ... final.

⁴⁰ Na przykład Wspólne porozumienie w sprawie zarządzania między Radą Europy i Komisją, promujące szlaki kulturowe i religijne.

przyrodniczej i zdrowotnej w miejscowościach przybrzeżnych;

- wykorzystanie krajowych i regionalnych strategii w celu zapewnienia spójności ofert turystycznych i lepszej dostępności wysp oraz miejsc odległych;
- rozwijanie innowacyjnych praktyk do odnowy i ponownego wykorzystywania istniejącej infrastruktury morskiej.

Komisja zachęca przedstawicieli sektora do:

- stworzenia specjalnej sieci zainteresowanych stron z sektora turystyki morskiej, w tym organizatorów turystyki.

3.4. Maksymalizacja dostępnego finansowania ze środków UE

W oparciu o ramy finansowe na lata 2014–2020 i w ramach innych unijnych instrumentów finansowane jest planowanie i realizacja projektów, które są bodźcem do zrównoważonego rozwoju sektora. Państwa członkowskie i regiony zachęca się do ustanowienia wieloletnich krajowych lub regionalnych strategii na rzecz rozwoju zrównoważonej turystyki przybrzeżnej i morskiej oraz zapewnienia spójności z ich umowami o partnerstwie i programami operacyjnymi.

Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne

Z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) można współfinansować zrównoważone inwestycje turystyczne w ramach różnych celów tematycznych powiązanych z badaniami naukowymi i innowacjami, dostępem do TIK i korzystaniem z nich, przedsiębiorczością, rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw oraz konkurencyjnością, efektywnością energetyczną i wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii, dostosowaniem się do zmian klimatu, rozwojem dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego lub zatrudnieniem i mobilnością pracowników. Inwestycje w infrastrukturę są ograniczone do rozwoju na niewielką skalę turystyki kulturalnej i zrównoważonej. W ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” z EFRR można wspierać wymianę dobrych praktyk, ponadnarodowe sieci współpracy oraz tworzenie klastrów oraz wspólne strategie na rzecz zrównoważonej turystyki, kultury i handlu transgranicznego.

Różne nowe fundusze unijne mogą również przynieść korzyści turystyce przybrzeżnej i morskiej poprzez wielosektorowe projekty koncentrujące się na innowacji, na przykład w ramach zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego), zrównoważonego rozwoju obszarów zależnych od rybołówstwa (Europejski Fundusz Morski i Rybacki) i rozwoju obszarów wiejskich (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich). Takie projekty mogą obejmować finansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego wsparcia dla tworzenia nowych miejsc pracy, dostosowania zawodowego, zapewniania szkoleń i zwiększania potencjału.

Pobudzanie innowacji i konkurencyjności

„Horyzont 2020” jest instrumentem finansowym do wdrażania strategii UE w dziedzinie badań naukowych i innowacji na lata 2014–2020. „Niebieski wzrost” uznano za jeden z

głównych obszarów. Planowane jest specjalne finansowanie dla MŚP, które pragną rozwijać i stosować rozwiązania innowacyjne, w tym także w turystyce przybrzeżnej i morskiej.

Celem programu ramowego COSME na lata 2014–2020 jest zwiększenie konkurencyjności MŚP. Jego głównymi celami w zakresie turystyki są: zwiększenie popytu (zwłaszcza poza sezonem), zróżnicowanie oferty i produktów, poprawa jakości, zrównoważenia, dostępności, umiejętności i innowacji, udoskonalenie bazy wiedzy społeczno-gospodarczej na temat sektora i promowanie Europy jako zbioru niepowtarzalnych, trwałych oraz wysokiej jakości miejsc przeznaczenia.

Edukacja, szkolenia i kultura

Program „Kreatywna Europa” (2014–2020) oferuje możliwości synergii z turystyką kulturową i przyrodniczą, w tym związaną z dziedzictwem przybrzeżnym i morskim. Program Erasmus+ (2014–2020) może przynieść sektorowi korzyści w zakresie szans na rynku pracy, nowych branżowych programów nauczania oraz innowacyjnych form kształcenia i szkolenia zawodowego.

Środowisko, zmiany klimatu oraz inne formy finansowania

Finansowanie w ramach instrumentu LIFE+ zostanie wznowione w 2014 r. i oczekuje się, że będzie wspierać cele strategii UE na rzecz różnorodności biologicznej. Instrument ten dysponuje szerokim zakresem możliwości finansowania innowacyjnych przedsięwzięć mających wpływ na turystykę przybrzeżną i morską, w tym wsparcia efektywnego wykorzystania zasobów. We wniosku w sprawie 7. unijnego programu działań w zakresie środowiska naturalnego do 2020 i dostosowania się UE do zmian klimatu i łagodzenia ich skutków skupiono się na sektorach infrastruktury, takich jak energia i transport, ale również na poszczególnych aspektach związanych z turystyką przybrzeżną i morską. Ponadto Europejski Bank Inwestycyjny dostarczy MŚP środków na finansowanie inwestycji w turystykę lub inwestowanie w regionach objętych celem konwergencji.

Komisja:

14. opracuje internetowy przewodnik zapewniający przegląd głównych możliwości finansowania dostępnych dla sektora (w szczególności MŚP).

Komisja zwraca się do państw członkowskich i regionów o:

- opracowanie i wdrożenie krajowych/regionalnych strategii dotyczących turystyki przybrzeżnej i morskiej oraz projektów, które zostaną włączone do programów operacyjnych;
- nawiązywanie transgranicznej współpracy w zakresie powyższych strategii i wymiany najlepszych praktyk;
- skuteczne i efektywne wykorzystywanie dostępnych funduszy.

4. Zintegrowane podejście poszczególnych obszarów polityki UE dotyczących turystyki przybrzeżnej i morskiej

Większość europejskich polityk i form działalności gospodarczej wywiera bezpośrednio lub pośrednio wpływ na turystykę przybrzeżną i morską, która może być siłą napędową wzrostu gospodarczego.

W związku z tym Komisja zapewni, aby turystyka przybrzeżna i morska została ujęta w pozostałych obszarach polityki UE, takich jak dostęp do technologii informacyjnych, transport zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, kwestie bezpieczeństwa i swobodnego przepływu pracowników. Przekrojowe aspekty polityki, takie jak ochrona środowiska naturalnego, rozwój regionalny, szkolenia zawodowe, ochrona konsumentów oraz łagodzenie skutków zmian klimatu i strategie adaptacyjne, będą również brane pod uwagę.

Ponadto strategię makroregionalną dotyczącą Morza Bałtyckiego, Atlantyku oraz Morza Adriatyckiego i Jońskiego wspierają silną gospodarkę turystyczną i służą do koordynowania regionalnych, unijnych i pozaunijnych środków z korzyścią dla wszystkich. Powiązania z europejską polityką sąsiedztwa, synergia czarnomorska, strategia dla regionu Dunaju i wymiar północny polityki zostaną przeanalizowane w przyszłości.

5. WNIOSEK

Turystyka przybrzeżna i morska wymaga ambitnych ram polityki. Komisja, państwa członkowskie, władze regionalne i lokalne, branża i inne zainteresowane strony muszą podjąć ukierunkowane działania spójne z obszarami działalności UE, które mają wpływ na ten sektor.

Komisja będzie regularnie monitorować ten proces w celu zapewnienia, że działania są wdrażane. Następnie przedstawi sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu oraz Komitetowi Regionów i dokona oceny rezultatów.